

Flo Kasearu: “Ma ei ole kunagi eriline iludus olnud.”

Francisco Martinez (4/2015)

Francisco Martínez intervjuerib Flo Kasearut, kes muudab oma eluloolised sündmused kunstiteosteks.

Flo Kasearu Majamuuseum
(Pebre 8, Tallinn)

Flo Kasearu ütleb naljatledes, et temast sai kunstnik sellepärast, et ema pani talle kunstniku nime. 1985. aastal Pärnus sündinud Flo on asutanud omanimelise majamuuseumi Tallinnas Pebre tänaval (Pebre 8).¹ Flo Kasearu Majamuuseumis (FKM) esitatakse kunstniku elulugu, mille esitajaks on juhtumisi kunstnik ise. Majamuuseum toimib multifunktsionaalsena: kunstniku koduna, isikliku näituseruumina, hoidlana, pärandina ning platvormina uute kunstiprojektide arendamiseks.²

Flo on muutnud oma eluloo kunstiks, kuid samal ajal toimib ka tema kunst omamoodi maailmatunnetusena. Läbi mängu, moonutuste ja mitmetähenduslikkuse sunnib ta tajuma lihtsaid asju veidral ja tavatul viisil, kaotades nii piirid elu ja kunsti vahel. FKM-is on selle nähtuse näiteks argiobjektide rekontekstualiseerimine millekski erakordseks.³ Teise näitena võib vaadelda kunstniku eluloolisi sündmusi ja nende muundumist kunstiteosteks.⁴

Järgnev intervjuu leidis aset haruldaselt päikeselisel päeval, 2015. aasta augustikuus FKM-i aias. Kunstniku elukaaslane Tõnu Narro viipas meile katuselt, samal ajal kui meie oma toole vastavalt päikese liikumisele pidevalt ümber paigutasime. Võttis päris mitu minutit aega, enne kui suutsin otsustada, millist Flod ma alustuseks küsitلهma hakkan – kas teda kui lihtsat inimest mune keetmas; muuseumidirektorit; abilist, kes majas korda hoiab või hoopis kui 2012. aasta Köler Prize'i laureaati. Lõpuks rääkisin ma nende kõigiga korraga.

Kui saatsin Flole kirjapandud intervjuu ülevaatamiseks tagasi, soovitas ta mul tekst avaldada KUNST.EE asemel mõnes naisteajakirjas, näiteks Eesti Naises. Sellegipoolest on meie küsimused ja vastused nüüd siin (intervjuu viidi läbi inglise keeles):

Kas FKM-i võiks kirjeldada kui n-ö *repairment art*'i?

Ahhaa, see oleks päris tore kategooria; eesti keeles võiks see kõlada kui "remondikunst", "kunstiremont"...

Minu kunst on suures osas "tee-seda-ise", pigem isegi "taastooda-seda-ise", suhestudes kõige ümbritsevaga ning meenutades oma sisult siiski rohkem asjade ümberpaigutamist ja ümberkorrastamist. Viis aastat tagasi, kui ma selle maja sain, ei olnud siin keegi rohkem kui sada aastat remonti teinud. Mõnda aega ei toonud ma endaga midagi kaasa, vaid lihtsalt koristasin, viskasin asju ära ja tegin parandustöid. Et mul ei olnud ka eriti palju raha, pidin remonti tegema oma kätega omaenda rütmis. Ei olnud ka vett ega elektrit. Vähehaaval sai aga sellest minu maja.

Ka kunstil on oma kommertslik poolus. Mida sina oma majamuuseumis müüd?

Ma müün oma nime; ma kasvatan oma sümboolset kapitali. Ma arvan, et mu kunst ei ole eriti kommertslik (Flo Kasearu esindab Temnikova & Kasela galerii – *Toim.*); seda ostaksid ainult muuseumid või välismaised kunstikogujad.

Mitmete kunstiteoste puhul oled sa mobiliseerinud terve hulga inimesi. Oled teinud tihti mitmesugust koostööd. Kas pead FKM-i pigem individuaalseks või ühisprojektiks?

Tegemist on individuaalse projektiga, sest tegelikult müün ma ju küllaltki egoistlikult omaenese nime. Selles tähenduses, et muuseumil on palju abilisi, on tegemist jällegi kollektiivse ettevõtmisega. Esiteks on Tõnu see, kes mind alati installatsioonide ja tehniliste küsimuste juures aitab. Mõnikord teeb ta nalja ja ütleb, et Flo Kasearu on ka tema kunstnikunimi. Teiseks minu ema, kes on alati kõige olulisem kriitik, kellega oma töö osas nõu pidada. See, et tal ei ole kunstialast tausta, ei oma tähtsust. Samuti olen koostööd teinud paljude sõpradega, enamasti teevad nad seda kõike ilma rahata. Võib ju tunduda, nagu ma kasutaksin neid ära, aga tegelikult on see vastastikune koostöö, sest neile meeldib minu tegemistes osaleda ja mind huvitab jällegi nende argipäev.

Lõpuks on ju ka võime inimesi mobiliseerida kunstniku jaoks oluline oskus!

Sain juba koolis aru, et inimeste organiseerimine ja neile korralduste andmine tuleb mul hästi välja. Toona mõtlesin isegi poliitikasse minna ja sotsiaaldemokraatidega liituda, aga see nõudis liiga suurt kompromissi. Kui mul tekib idee, siis tahan seda ka hoobilt teostada. Minu õnneks on Tõnu varem muuseumides näituseid installeerinud ja tihti on tal juurdepääs materjalidele, mille muuseumid muudu näitusejärgselt minema viskaksid. Institutsioonid ei mõtle tootmise juures alati ladustamise peale. Kasutan selliseid võimalusi ära.

Mõni sinu teos⁵ peegeldab kodu ja rahvuslikku identiteeti. Kas sinu ideeks on uurida mõnd konkreetset aspekti või on tegemist pigem üldisema mõtisklusega?

Berliinis olles (2006–2007 õppis Flo Kasearu Berliini Kunstiülikoolis, Rebecca Horni ateljees – *Toim.*) hakkasin ma esmakordselt oma Eesti identiteedi üle järele mõtlema. Ja peale seda, kui ma selle maja sain, hakkasin ma juurdlema, mis tunne on üldse kodu omada. Tudengina veetsin aastaid ühiselamus ning ei suutnud seega kodu tähenduses mõelda. Nüüd aga pean end keskmiseks inimeseks, kes on oma elu jooksul vähemalt ühe maja valmis ehitanud. Kõik nimetatud teosed kasvasid üheskoos minu sisemise seisundi ja selle peegeldustega.

Mitmeid sinu teoseid võiks paigutada avaliku kunsti valdkonda.⁶ Millisel moel sind selline uurimisviis köidab?

Berliinis puudus mul võimalus maalida, seega olin sunnitud tegema avalikku kunsti. Kõik oli uus, pidin end uuesti leidma ning mõistma enda ja linna vastasmõju. Kunstnikuna olen spontaanne ja kärsitu. Ma ei saa lihtsalt oma töid galeriisse välja panna ja oodata, vähemalt mitte alati. Mulle meeldib katsetada erinevaid väljendusvõimalusi. Avalikus ruumis ei saa publik valida, kas ta tahab või ei taha kunsti näha. See on lihtsalt olemas ning avatud erinevateks tõlgendusteks. Avalikul kunstil on ka oma aeg ja ruum. Iga kord on see erinev, sest muutub taustsüsteem. Mulle isiklikult meeldib rohkem, kui mu teosed on asetatud konkreetsesse aega.

Mäletan, et kolm aastat tagasi, kui me esimest korda kohtusime, küsisin ma sinu Berliinist Tallinna tagasi kolimise kohta. Sa vastasid, et Berliinis oled sa vaid üks tuhandest kunstnikust, Eestis aga Flo Kasearu.

Mulle tundus, et Berliinis on liiga palju kunsti. Iga teine peab end Berliinis kunstnikuks ja mulle näis, nagu mul ei olekski õigust seal üldse kunstnik olla. Siin leidsin ma oma koha ja teemad, millega tegeleda, ning sain luua midagi, mida keegi varem teinud ei ole. Berliinis ja Istanbulis ei meeldinud mulle välismaalaseks olemine. Mulle tundus, et ma ei suuda piisavalt kiiresti reageerida, ning et ma ei tunne piisavalt hästi oma ümbrust. Berliin ja Istanbul on mõlemad liiga ülerahvastatud. Eestis on meil jällegi puudus inimestest, kes ütleksid asju valjul häälel välja – siinsed inimesed on tagasihoidlikud ja ei armasta kuigi palju rääkida. Eesti on nii väike, et kõik teavad üksteist. Samas, kui teha siin lähedat asja, võib

sinust saada kohalik superstaar.

Üht osa sinu teostest võiks pidada n-ö ellujäämisstrateegiateks. Pean silmas seda, et muudad oma isiklikud vajadused millekski loominguliseks. On mul õigus, et selles tähenduses on sinu kunst vägagi biograafiline?

Jah, aga samal ajal on mu kunst ka väga objektiivne. Minu kunst sünnib küll isiklikust seisundist ja sotsiaalsetest vajadustest, kuid see ei kõnele ainult minust endast. Nagu sa isegi leiad, on see biograafiline, kuid tegu on objektifitseeritud biograafiaga. Ma ei erista eriti lihtsalt elu ja kunsti. Mu ateljee asub mu kodus. Ma loon lähtuvalt enda vajadustest. See tuleb kuidagi loomulikult, ilma liigse mõtlemiseta.

Olen kuulnud, et Flo Kasearu eristub teistest Eesti kunstnikest julguse poolest – on mul õigus?

Inimesed leiavad, et ma olen julge ja alati kahe jalaga maa peal, kuid sisemiselt olen pigem õrnahingeline. Võin küll olla praktilise meelega, kuid mitte niivõrd loogiline. Näiteks olen läbi proovinud liiga palju erinevaid formaate. Minu praktiline poolus seisneb selles, et olen võimeline isiklike olukordade ja eluliste asjaolude baasilt kunsti looma.

Ühes *performance*'is⁷ peegeldad sa raskuseid, mis kaasnevad emaks ja kunstnikuks olemise vahelise tasakaalu leidmisega. Saaksid sa täpsustada, kuidas lapse saamine sinu loomingut mõjutas?

Peale lapse sünni uurisid mitmed kolleegid, et kas võtan nüüd kunstitegemisest puhkuse. Elu kulges aga ilma suuremate katkestusteta edasi ja laps muutus lihtsalt üheks osaks, millega loomeprotsessi juures arvestada.

Ma eeldan, et kinnisvara omamine maja näol nõuab samuti teatavat korraldamist ja korrashoidu või vähemasti piirab su vabadust, näiteks välismaale kolimisel?

Jah, aga sellega on nii ja naa, sest samal ajal ei pea ma mõtlema üürimaksmisele ja saan olla täiskohaga kunstnik. Aga muidugi tuleb selle juures mõelda maja korrashoiule, torutöödele, kütmisele jne.

Ehk räägiksid sa rohkem maja eluloost? Said selle tagasi nõukogude korra järgselt vara tagastamise kaudu, on mul õigus?

Maja lasid 1908. aastal ehitada minu vanavanaema ja tema perekond. 1944. aastal pagesid nad Siberisse küüditamise hirmus Tallinnast Pärnusse. Nõukogude võim asustas osa perekondi siia. 1991. aastal nõudsid mu vanavanemad kinnisvara tagastamist. Varsti peale seda nad surid, kuid mu pere jätkas kinnisvara tagasinõudmisega. Tekkis ka üks komplikatsioon – nimelt hukkus keegi meie sugulastest Armeenia maaväris ning seetõttu läks kaduma üks vajalik dokument. Lõpuks õnnestus meil 2010. aastal maja tagasi saada, kuid pidime ikkagi maksma mingi osa maja hinnast. Hetkel oleme ühed kolmest omanikust, kolmest sugupuu harust... Seega olen teadlik, et iga kell võib mõni sugulane välja ilmuda.

"Majaomaniku hirmudes" (2013) illustreerid sa enda kui majaomaniku foobiaid. Mis sind kui Flo Kasearut võiks hirmutada?

Mind on ülimalt lihtne hirmutada. Ma kardan kõike: surma, maailma lõppu, liiklust, kurje inimesi, sõda, halbu uudiseid. Tõnu leiab, et ma satun halbadest uudistest eriti kergesti ärevusse ja nii ongi. Vananemist ma aga ei karda.

Sa ei karda vananeda?

Ma ei ole kunagi eriline iludus olnud.

Kas kunstnik Flo Kasearu kannatab mõne kompleksi käes?

Ma arvan, et ma ei pööra esteetilisele poolele piisavalt tähelepanu. Minu jaoks peab hea kunstiteos suutma peegeldada oma vormiliste piiride kaudu selget kontseptuaalset mõtet. Midagi sellist tegin "Ülestõusuga" (2015), kuid minu kunst ei ole alati nii puhas. Mulle meeldiks sama sotsiaalse väärtuse juures teha midagi

palju esteetilisemat. Näiteks imetlen ma Jaanus Samma oskust oma kunstiteostes kombineerida poliitilist esteetilise ja ajaloolisega.

Flo Kasearu

Ülestõus

2015

installatsioon (FKM-i katuseplekk, volditud)

"Survival K(n)it" näitusevaade, foto autor Andrejs Strokins

Kõik õigused kunstnikul ja Temnikova & Kasela galeriil

Pead sa enda kunsti "vanamoodsaks"?

Mõnikord, kui vaatan, mida teised nüüdisaegsed kunstnikud teevad, siis tunnen end väga vanamoodsana. Kuid mul ei ole selles osas ka mingeid erilisi komplekse, mind lihtsalt ei huvita mingid veidrad kollaažid. Olen pigem kontseptualist. N-ö tehnilike teostega ei leia ma kuigi kergelt võimalust dialoogi astuda; hindan kunsti, kui see on irooniline. Olen pigem huvitatud tänapäeva argiprobleemidest. Tegelikult olen oma teostes kasutanud videot ja seda võib küll praegu "väga üheksakümnendateks" pidada. Kasutan ka Facebooki, näiteks oma *performance*'is "House Music" (*House*-muusika, 2015). Saan aru, et sellel on vajalik silma peal hoida, kuid samal ajal on seal ka liiga palju kära.

Mis sa arvad, kas su loomingut võiks kirjeldada kui "postsotsialistlikku" kunsti?⁸

Ma ise nii ei arva, aga mõned on minu loomingus seda märganud. Sündisin 1985. aastal, kuid nõukogude ajast ma eriti midagi ei mäleta ning ka minu peres ei armasta keegi minevikust rääkida.

2014. aastal koostasid sa Tartu Kunstimuuseumis näituse "Valge maika". Kuidas sulle kuraatorikogemus tundus?

Kureerisin täpselt samamoodi, nagu ma kunstnikuna töotan. Kõige olulisem on mõelda kontseptsioonile, mis antud juhul tähendas kaasata kunstiteoseid, kus on kujutatud valget maikat. Ülejäänud lahendasid suures osas muuseumitöötajad. Nautisin võimalust muuseumi kogudega vabalt mängida. Väga

kahetsusväärne on muidugi see, et me kataloogi väljaandmiseks toetust ei saanud.

Ja kes võiks olla sinu loominguline eeskuju, kui see peaks eksisteerima?

Ma ei tahaks ühtegi konkreetset nime nimetada, sest ma ei mõtle kunsti tehes teistele kunstnikele... aga kui sa just nõuad, siis hindan Ahmet Ögüt'i ja Pilvi Takalat.

Francisco Martínez on Tallinna Ülikooli Eesti Humanitaarinstituudi doktorant. Ta on töötanud ajakirjanikuna Saksamaal, Türgis, Venemaal, Portugalis ja Hispaanias.

¹ Vt ka: Maarin Mürk, Vabakutselise kunstniku bluus. – KUNST.EE 2013, nr 3, lk 42–53.

² Näiteks "Ülestõus" (2015) või "House Music" (House-muusika, 2015) koostöös Riina Maidrega.

³ "Üürikuulutuste kolleksioon" (2013), "Esemekogu" (2013).

⁴ "Eesti unelm" (2011), "We Are on the Way" (Me oleme teel, 2012).

⁵ Näiteks: "Eesti unelm"; "Re-enacting a Revolution" (Taaslavastades revolutsiooni, 2010) koostöös Tanel Rannalaga; "Coast to Coast" (Rannikult rannikule, 2012); "Grown Out" (Välja kasvanud, 2013).

⁶ Näiteks "Holy High-Tech" (Püha kõrgtehnoloogia, 2012) koostöös Epp Kubuga; "O" (2011) koostöös Andra Aaloe, Aet Aderi, Grete Soosalu ja Kaarel Künnapiga; "Riga Runaway" (Riia põgenik, 2011); "Vabaduse plakatid" (Freedom Posters, 2008) koostöös Andra Aaloe, Tanel Rannala ja Juhan Teppartiga; "Kunstjärjekord" (2010) koostöös Andra Aaloe, Aet Aderi ja Grete Soosaluga; "Hula Hoop in Ostkreuz" (Hularõngas Ostkreuzis, 2007).

⁷ "Püha öö" (2014), koostöös Oksana Tralla, Veronika Vallimäe, Marianne Männi ja Riina Maidrega.

⁸ Pean silmas näiteks teoseid "Basic Navigation for Chisinau" (Baasnavigatsioon Chişinăule, 2010), "Töötus lahutab meid" (2010) või "Kunstjärjekord".

[< tagasi](#)